

Notat

MILJØMINISTERIET

Departementet

EU og International Koordinati-
on
J.nr.
Ref.

Orientering om Styrelsesrådet for FN's miljøprogram (UNEP GC)/Det Globale Ministerforum for Miljø i Nairobi den 16.-20. februar 2009

Den 25. samling i Styrelsesrådet (Governing Council, GC) og Det Globale Ministerforum for Miljø (Global Ministerial Environment Forum, GMEF – Styrelsesrådets ministersegment) finder sted i Nairobi den 16.-20. februar 2009. Her mødes miljøministre fra FN's medlemslande og diskuterer aktuelle miljørelaterede spørgsmål.

Fra Danmark vil Miljøminister Troels Lund Poulsen deltage i det officielle program.

Folketinget vil blive orienteret om resultaterne fra mødet i Nairobi.

På GMEF-delen skal miljøministrene i år drøfte følgende:

Green Economy

UNEP har startet et Green Economy Initiative, som bygger på mulighederne for at skabe grønne jobs, klarlægge de økonomiske værdier af økosystemer verden over, og i det hele taget forene økonomisk vækst med en bæredygtig udvikling. Initiativet er baseret på tre søjler:

1. En forståelse for, at grønne industrier skal være mainstream og profitable økonomiske aktiviteter
2. En forståelse af og løsninger til finansielle, politiske og institutionelle barrierer for at skifte til en grøn økonomi.
3. Makroøkonomisk støtte fra regeringens side for at gøre overgangen mulig.

UNEP identificerer følgende fem sektorer i økonomien, der skal have prioritet ved overgangen til en grøn økonomi: 1) Miljøteknologi, 2) Biodiversitetbaserede virksomheder (landbrug, skovbrug, fiskeri, etc.), 3) Økologisk infrastruktur (nationalparker, beskyttede områder, etc.), 4) Kemikalie- og affaldsbehandling og 5) CO2-neutrale byer, bygninger og transport.

Danmark vil på den 25. samling i UNEP's styrelsesråd arbejde for:

- at støtte UNEP's arbejde med Green Economy Initiative.
- at fremtidigt arbejde inkluderer alle fem af UNEP's identificerede prioriteringsområder for overgangen til en grøn økonomi.
- at udbrede de danske initiativer (Skattekommission, Grøn vækst, Miljøhandlingsplan) og tiltag til at fremme en bæredygtig udvikling

International miljøforvaltning

Debattens formål er at gøre status over reformprocessen, som ministrene også drøftede under sidste års samling i Styrelsesrådet, og give bud på hvorledes man videre kan fremme reformprocessen.

Danmark vil fortsat i EU- og FN-regi arbejde for en reformtilgang som:

- lægger stor vægt på sammenhængen mellem miljø og udvikling og på integration af miljøhensyn i den bredere udviklingsdagsorden,

- styrker den samlede miljøsøjle på tværs af enkelte miljøområder som en del af den overordnede målsætning om bæredygtig udvikling og har forbedring af den globale miljøtilstand som det egentlige formål,
- sætter funktion før form og undgår, at den internationale miljødebat låser sig fast i en strukturdebat på bekostning af fokus på substansen,
- Styrker oversigten over og opmærksomheden på de allerede vedtagne globale miljømålsætninger med henblik på at styrke deres implementering og koordination heraf

Hvad angår den videre forhandlingsproces, vil Danmark arbejde for:

- i overensstemmelse med EU-formandskabets indstilling, at processen efter en timeout formelt kører videre i regi af FN's generalforsamling, dog meget gerne med substans-input fra UNEP og andre fora.

På kortere og mellemlang sigt arbejder man fra dansk side bl.a. for konkrete foranstaltninger, som:

- styrker UNEP organisatorisk, administrativt og finansielt og som det autoritative forum for vurdering af det globale miljø og for opfølgning og implementering af de centrale globale miljømålsætninger,
- styrker Ministerforummets rolle som den internationale instans, der fastlægger den globale miljøpolitiske dagsorden,
- styrker det videnskabelige samarbejde i et netværkssystem med UNEP i den centrale rolle som igangsætter, facilitator og koordinator,
- fremmer et tættere samarbejde blandt internationale miljøaftaler,
- fremmer en integration af miljøhensyn i bredere politikområder, herunder bæredygtig udvikling og fattigdomsbekæmpelse, og
- i større omfang inddrager civilsamfundet i miljøpolitiske beslutninger.

På længere sigt vil det være nødvendigt at arbejde for en mere vidtgående ændring af den institutionelle miljøarkitektur gennem:

- tæt koordinering eller sammenlægning af internationale miljøaftaler i tematiske klynger med fælles sekretariat,
- yderligere styrkelse af UNEP som et centralt led af det bredere institutionelle system, eventuelt gennem omdannelse til en FN-særorganisation eller ved brug af andre egnede organisatoriske modeller.

Samtidig med ministerdelen foregår en del på embedsmandsniveau i Committee of the Whole, som i år vil se på:

Kemikalier herunder kviksølv

I EU er Kommissionens kviksølvstrategi fra 28. januar 2005 fundamentet for EU's arbejde med kviksølv. Der blev i juni 2005 og igen i december 2008 vedtaget rådskonklusioner om nødvendigheden af en global juridisk bindende aftale om kviksølv og de nye rådskonklusioner tilsiger, at EU "bør stræbe efter, at der træffes en substantiel beslutning på det 25. møde i UNEP's Styrelsesråd, som vil igangsætte en hurtig udvikling af en selvstændig, generel, multilateral miljøaftale, der omfatter kviksølv" og aftalen "vil indeholde en mekanisme, der gør det muligt også at lade aftalen omfatte andre stoffer, som f.eks. uorganiske stoffer..".

En global juridisk bindende aftale/ en konvention, som kan omfatte andre tungmetaller og uorganiske stoffer vurderes at være den mest bæredygtige løsning på langt sigt. Globale regler vil sikre, at væsentlige områder reguleres, og at det sker på en ensartet måde, så konkurrenceforvridning undgås og renere teknologi fremmes. Der kan dog blive tale om større eller mindre grad af binding. En

sådan konvention vil supplere Stockholm-konventionen om persistente organiske giftstoffer, så der i fremtiden er to konventioner, som tilsammen kan dække alle relevante stoffer.

Vedrørende bly og cadmium vurderes der at være behov for, at der etableres et bly og cadmium-program i UNEP-regi, der skal tilvejebringe de informationer, der mangler for at kunne konkludere, om disse stoffer udgør et globalt problem, som kræver international handling. Vedrørende SAICM er den fortsatte implementering vigtig for opnåelsen af kemikaliemålsætningen fra Verdenstopmødet i Johannesburg.

Danmark vil arbejde for:

1. En beslutning om at indlede forhandlinger om global juridisk bindende regulering af kviksølv, med mulighed for senere tilføjelse af andre stoffer.
2. En beslutning som støtter UNEP's videre arbejde med bly og cadmium med hensyn til bl.a. dataindsamling
3. At støtte UNEP's videre arbejde med SAICM, herunder at fremme projekter og programmer.

IPBES (Intergovernmental science-policy Platform for Biodiversity and Ecosystem Services)

Blandt UNEP's parter er der en generel opfattelse af, at tabet af biodiversitet og den negative betydning, det har for bæredygtig udvikling og bekæmpelse af fattigdom ikke står højt nok på den globale politiske dagsorden, og at dette bl.a. skyldes, at der på biodiversitetsområdet mangler den autoritative, samlede stemme fra videnskabsfolk, som der findes på klimaområdet i form af IPCC. Der er derfor sat en proces i gang for at afklare, om det er hensigtsmæssigt at lave et sådan organ og hvordan det i givet fald gøres. Danmark støtter processen og er fortalere for, at der oprettes en ny platform i det omfang processen afdækker et reelt behov.

UNEP's arbejdsprogram og budget

UNEP's Styrelsesråds særlige samling vedtog i februar 2008 en mellemlang strategi for UNEP for 4-års perioden 2010-2013 - Medium-term Strategy 2010-2013 (MTS). Strategien udgør det centrale instrument i UNEP's programmatiske fokusering og mål- og resultatstyring. MTS'en opstiller seks prioriterede miljøområder, som UNEP vil fokusere på i perioden 2010-2013: klimaforandringer; katastrofer og post-konflikt miljøindsatser; økosystemforvaltning; international miljøforvaltning; skadelige stoffer og farligt affald; ressource-effektivitet herunder bæredygtigt forbrug og produktion. MTS'en danner således grundlaget for UNEP's toårige budgetter og arbejdsprogrammer 2010-2011 og 2012-2013. Fra dansk side kan man tilslutte sig det fremlagte budgetforslag og arbejdsprogram for 2010-2011, som er mere resultatorienteret og sammenhængende end tidligere budgetter og arbejdsprogrammer.

Øvrige sager

UNEP's vandstrategi

Danmark er af den opfattelse at gennemførelse af vandpolitik og vandstrategi kun hensigtsmæssigt kan ske i samspil med det omgivende samfund, hvad enten der ageres regionalt, nationalt eller globalt. Danmark er derfor tilfreds med tilkendegivelsen af, at UNEP vil gennemføre sin vandpolitik og vandstrategi gennem de tværgående prioriterede indsatsområder, som omfatter væsentlige udfordringer og problemstillinger, hvad enten de er betinget af politiske, miljømæssige eller klimatiske forhold. I forhold til effektiv resurseudnyttelse og bæredygtig produktion er der efter Danmarks vurdering et stort potentiale globalt set, som kan udnyttes gennem miljøteknologiske løsninger, der derfor bør fremmes.

Fjerde program for udvikling og periodisk gennemgang af miljølovgivning (MP4)

Montevideo-programmet tjener som strategisk vejledning for UNEP's aktiviteter vedr. miljølovgivning indenfor en 10-årig periode. Dets hovedformål er at bidrage med udvikling og effektiv implementering af miljølovgivning på internationalt, regionalt og nationalt niveau i samarbejde med andre

relevante internationale, regionale og nationale organisationer. Det seneste program, MP4, er en udbygning af de tidligere og indeholder flere nye emner såsom synergier, klima, fattigdom, adgang til drikkevand og sanitet, økosystembevarelse, nye teknologier, menneskerettigheder og miljø. Danmark støtter en vedtagelse af MP4.

Retningslinjer om adgang til information, offentlig deltagelse og adgang til domstole

Rio-deklarationens 10. princip handler bl.a. om implementering af aktiviteter, som fokuserer på adgang til information, offentlig deltagelse og adgang til domstole. UNEP har med øje herfor udviklet nogle globale retningslinjer i samarbejde med civil society. Målet er at hjælpe udviklingslande og lande med overgangsøkonomier med at udvikle eller udvide deres nationale lovgivning omkring ovenstående. UNEP ønsker, at retningslinjerne bliver vedtaget. Danmark støtter en vedtagelse af UNEP's retningslinjer. Skulle nogle lande ønske en global aftale om retningslinjerne, så bør de henvises til Århus-konventionen, som også er åben for ikke-UNECE-lande.

Miljøets tilstand

UNEP GC anmodede i februar 2008 UNEP's generaldirektør om at udarbejde et overblik over miljøvurderinger på nationalt, regionalt og internationalt niveau, hvor tendensen peger i retning af en mere policy-orienteret tilgang. På baggrund af dette overblik blev generaldirektøren desuden bedt om at fremlægge forskellige muligheder for UNEP's fremtidige miljøvurderinger. Disse muligheder er følgende: 1) Fortsættelse af GEO-serien med mere brug af IT, 2) Objektive ekspert-vurderinger, 3) Samlet sæt af integrerede og tematiske UNEP-vurderinger, 4) Indikator rapport og 5) Som 3., men understøttet af et webbaseret "UNEP-live" system. Danmark hælder til mulighed 3, som også er anbefalet af eksekutivdirektøren på kort sigt.

Strategi for involvering af unge i miljø

Strategien indeholder initiativer indenfor områderne i MTS: A) Klima, B) Miljøforvaltning, C) Resourceeffektivitet – bæredygtig forbrug og produktion, D) Økosystemforvaltning E) Katastrofer og konflikter og F) Skadelige stoffer og farligt affald. Den indeholder en lang række initiativer, bl.a. i form af uddannelse og kapacitetsopbygning, deltagelse i miljømøder, begivenheder og projekter. Generelt er strategien udmærket, og Danmark kan støtte denne. Det vurderes at være meget hensigtsmæssigt at styrke unges engagement og involvering i beskyttelsen af miljøet, så de fra en tidlig alder kan få indsigt og gode vaner på området, til gavn for en bæredygtig udvikling.